

sipri

FundiPau

SIPRI YEARBOOK 2015

Armaments,
Disarmament and
International
Security

Resum en català

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

El SIPRI és un institut internacional independent que es dedica a la recerca sobre el conflicte, els armaments, el control de les armes i el desarmament. Fundat el 1966, el SIPRI proporciona dades, anàlisis i recomanacions, basades en fonts públiques, a autoritats, investigadors, mitjans de comunicació i públic interessat.

THE SIPRI YEARBOOK

El *SIPRI Yearbook 2015* presenta un recull d'informacions originals en àmbits com ara la despesa militar mundial, les transferències internacionals d'armes, la producció d'armes, les forces nuclears, els conflictes armats i les operacions de pau multilaterals, juntament amb les anàlisis més actuals d'aspectes importants del control d'armes, la pau i la seguretat internacional. L'anuari, que es va publicar per primera vegada el 1969, està escrit per investigadors del SIPRI i experts externs convidats.

Aquest quadern resumeix el contingut del *SIPRI Yearbook 2015* i aporta alguns exemples de les dades i les anàlisis que conté

ÍNDEX

1. Introducció	1
Part I. Seguretat i conflictes, 2014	
2. Els conflictes armats a Síria i a l'Iraq	2
3. El conflicte d'Ucraïna i les seves implicacions	4
4. Conflictes armats	6
5. Operacions de pau i gestió dels conflictes	8
6. La seguretat europea	10
7. La seguretat de l'est asiàtic	11
8. Seguretat i desenvolupament	13
Part II. Despesa militar i armament, 2014	
9. Despesa militar	14
10. Transferències internacionals d'armes	16
11. Potències nuclears al món	18
Part III. No-prolifерació, control d'armes i desarmament, 2014	
12. Control d'armes nuclears i no-prolifерació	20
13. Reducció de les amenaces a la seguretat que representen els materials químics i biològics	22
14. Control d'armes convencionals i mesures militars de foment de la confiança	23
15. El control del comerç d'armes i del material de doble ús	24
Annexos	26

Traducció: Marc Alba (Fundipau).

www.sipriyearbook.org

© SIPRI y Fundipau 2015

1. INTRODUCCIÓ

IAN ANTHONY

Un denominador comú del 2014 va ser la preocupació latent pel que fa a la capacitat dels estats per gestionar un conjunt creixent de problemes moltes vegades interrelacionats.

Arran del col·lapse estatal a l'Iraq, Líbia i Síria, els interlocutors externs semblen reticents a assumir responsabilitats en matèria de seguretat interna a altres països o bé no tenen clar quin tipus d'intervenció pot exercir una funció constructiva. De cara al futur, la possibilitat d'identificar els estats fràgils podria ser un element essencial per comprendre on s'amaguen les amenaces futures i per preparar un tipus d'intervenció adequada. I a l'inrevés, la possibilitat d'identificar quins són els elements que fan que els estats siguin sòlids podria ser una contribució important per reduir el risc de desestructuració d'un estat.

A Europa —on es va produir un greu deteriorament en matèria de seguretat tant regionalment com a l'interior de diversos estats durant el 2014— també s'està replantejant la funció de l'estat com a proveïdor de seguretat. Tot i la densa xarxa de convencions legals, acords polítics, institucions de diferents tipus i altres instruments de seguretat en vigor, a Ucraïna, la crisi política es va intensificar fins al punt d'acabar esclatant en un gran conflicte en qüestió de pocs mesos. ¿Està tornant Europa a un concepte de seguretat basat en les formes tradicionals de la política del poder? No hi ha dubte que aquesta és una pregunta legítima i ja generalitzada.

Un altre tema del 2014 que convida a la reflexió va ser l'abast del declivi del multilateralisme com a estratègia de governança en matèria de seguretat. En algunes mesures, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va estar més actiu que mai i es podria considerar que està evolucionant i adaptant-se a un sistema més obert. Amb tot, pel que fa a facilitar una resposta eficaç i oportuna a les amenaces contra la seguretat i la pau internacional, el panorama és desigual. La seva repercussió en els conflictes d'Israel-Palestina, Síria i Ucraïna va ser marginal, tot i que els resultats són més positius en relació amb les respostes consensuades davant del brot del virus Ebola a l'Àfrica occidental i del reclutament de combatents terroristes estrangers.

El *SIPRI Yearbook 2015* tendeix a reforçar la conjectura que va formular l'edició del 2014: que s'ha invertit la tendència positiva cap a una menor violència i cap a una gestió més eficaç dels conflictes presenciada en l'última dècada. ●

2. ELS CONFLICTES ARMATS A SÍRIA I A L'IRAQ

Durant el 2014 els conflictes armats a Síria i a l'Iraq es van intensificar i es va presenciar l'èxit dels gihadistes, especialment l'auge d'Estat Islàmic (EI). Els factors que van desencadenar aquesta crisi són diversos: anys de conflicte violent d'una naturalesa cada vegada més sectària, la pèrdua simultània de legitimitat per part de l'estat i la descomposició social i institucional a gran escala que han patit els dos països. No obstant això, l'EI tan sols és un agent més, per bé que important, dels que intervenen dins de la gran zona sirianoiraquiana de guerra, crisi social i polarització sectària. Es tracta d'una crisi que també es caracteritza per una multitud de lleialtats solapades i sovint confuses, emparades per agents regionals i internacionals i les seves respectives estructures de suport.

Síria

El fracàs de la Conferència de Ginebra de les Nacions Unides sobre Síria (Ginebra II) al gener i febrer del 2014 va confirmar que el conflicte siríà no era susceptible d'una solució negociada. Es va designar un nou negociador de l'ONU, Staffan de Mistura, per tal que comencés a planificar un alto el foc local a Alep, però a finals d'any, aquest procés de pau impulsat des de la base tampoc estava donant fruits. En canvi, el procés d'enclavització dels territoris en mans dels rebels, del règim i del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) es va accelerar. Les eleccions presidencials sirianes del juny del 2014 no van ser lliures ni netes, però el president Bashar al-Assad va ser capaç de convertir-les en una exhibició de força en què va demostrar, una

vegada més, la seva capacitat per mobilitzar milions de sirians.

L'ajuda dels Estats Units, l'Aràbia Saudita i altres estats que donen suport als rebels ha canviat l'objectiu d'intentar derrocar Assad pel de tractar de mantenir una força rebel antigihadista oberta als seus interessos, però amb un èxit escàs. No obstant això, les perspectives d'Assad a llarg termini són complicades i, malgrat el seu avantatge militar creixent, el 2014 va ser incapaç de restablir el control del país. La base estructural i econòmica del règim continua caient, i la dependència d'Assad dels aliats internacionals es continua incrementant.

Les conseqüències del conflicte per al poble siríà han estat encara més catastròfiques. El gener del 2015 ja es registraven 206.000 morts, 840.000 ferits i més de 85.000 desapareguts. Prop de 4 milions de sirians, d'una població total de 22 milions, havien fugit del país buscant refugi en països veïns, i 7,6 milions més estaven desplaçats dins de Síria. Aquests moviments de població comporten una crisi humanitària cada vegada més greu que té repercussions desastroses per al país i per a la regió. Amb una devastació econòmica generalitzada i uns serveis destruïts, el futur de Síria és molt incert per als milions de persones que han perdut familiars, cases i mitjans de subsistència.

Iraq

A l'Iraq, la guerra civil va continuar mostrant tendències ja evidents des del 2011, com ara la polarització sectària i la minva de competències del govern central. El govern de Nouri al-Maliki, dominat pels xiïtes, no va fer sinó convertir-se en un 'estat desestructurat' a les zones àrabs sunnites, i per tant vulnerables a l'EI, que es va apoderar de diverses ciutats a partir de

juny del 2014. Maliki va ser finalment substituït per Haider al-Abadi, però en el fons el nou govern no difereix del de Maliki —l'exèrcit iraquian en particular segueix depenent molt de les milícies xiïtes, que reben suport iranià— i li serà difícil tornar a connectar amb les zones àrabs sunnites.

Des de gener del 2014 l'EI es va atrinxer a l'est de Síria i va establir a Raqqa la seva 'capital', i des de juny del 2014 es va apoderar de zones del nord de l'Iraq, entre les quals Mossul i Tikrit. Aquest impuls va provocar un efecte de bola de neu en el reclutament i l'entrada d'armes i recursos capturats tant a l'Iraq com a Síria. Al juny, el grup va anunciar un 'califat' i va canviar el seu nom d'Estat Islàmic de l'Iraq i Síria —també conegut com a Estat Islàmic de l'Iraq i Llevant— pel d'EI. Tot i que l'EI ha anat eclipsant cada vegada més el seu antic grup matriu, al-Qaida, no ha pogut anar més enllà del territori àrab sunnita i estructuralment segueix sent incapaç de governar fins i tot en aquestes zones.

Estat Islàmic també va lliurar una batalla llarga amb les forces kurdes vinculades al PKK per la ciutat de Kobane, al nord de Síria. Turquia no es va oposar militarment a l'EI de manera activa i va reprimir el flux de suport i combatents cap a les unitats kurdes. De fet, la política kurda va ser un altre ingredient decisiu en els dos conflictes. Les rivalitats institucionalitzades entre el Partit Democràtic del Kurdistan (PDK) i la Unió Patriòtica del Kurdistan (UPK) en el Govern Regional del Kurdistan de l'Iraq estaven entrelaçades amb complexes divisions regionals: d'una banda, el PDK es va aliar amb Turquia i els Estats Units i, de l'altra, la UPK es va aliar amb l'Iran i el PKK. La creixent influència del PKK a l'Iraq

arran dels episodis del 2014 podrien tenir una gran importància a llarg termini.

Les transferències d'armes i l'ús de la força contra Estat Islàmic

La campanya aèria liderada pels Estats Units que va començar a l'Iraq l'agost del 2014 i a Síria el setembre del 2014 — combinada amb els esforços dels Estats Units i d'altres països per reforçar l'exèrcit iraquian mitjançant l'intercanvi d'informació secreta i el subministrament d'armes— va ajudar a frenar i posteriorment aturar els avenços territorials de l'EI. No obstant això, considerant la fragmentació política i sectària a l'Iraq i Síria, els subministraments d'armes podrien acabar alimentant la violència entre els nombrosos grups combatents d'ambdós països i fins i tot propagar-la a d'altres. A més, davant d'aquesta situació els Estats Units van haver de fer un joc d'equilibris polítics, especialment amb alguns aliats tradicionals, donat l'alineament de facto de l'exèrcit nord-americà amb l'Iran, el PKK i —fins a cert punt— Assad. És possible que els èxits militars de la coalició anti-EI a finals del 2014 siguin temporals i que la pau internacional a més llarg termini i les repercussions per a la seguretat dels dos conflictes continuïn sent complexes i incertes. ●

3. EL CONFLICTE D'UCRAÏNA I LES SEVES IMPLICACIONS

Europa ha fet una gran inversió al llarg de diverses dècades en la creació d'un marc de regles, procediments i institucions per prevenir conflictes i gestionar les crisis. El 2014 la ràpida transformació de la crisi política a Ucraïna en un conflicte armat va evidenciar que els acords són insuficients per a una situació d'aquesta magnitud. La incorporació de Crimea a Rússia sense el consentiment de les autoritats ucraïneses va ser un desafiament enorme a l'ordre europeu en matèria de seguretat.

Al final del 2014, les estimacions conservadores indicaven que almenys 4.364 persones havien mort en el conflicte i que hi havia aproximadament mig milió de desplaçats interns a Ucraïna. A l'inici del

2015 encara no hi havia perspectives d'una solució duradora.

L'aplicació de les mesures europees per fomentar la confiança i la seguretat

Els esforços diplomàtics van facilitar el contacte directe entre les parts clau, entre d'altres, les converses entre Rússia i Ucraïna, i entre el Govern ucraïnès i representants de grups armats actius a la part oriental del país. La prioritat dels esforços diplomàtics era aconseguir un alto el foc i crear les condicions necessàries per a una solució més sostenible del conflicte.

Les mesures destinades a fomentar la confiança i la seguretat van contribuir a incrementar la quantitat i la qualitat de la informació sobre el terreny. No obstant això, aquestes mesures no van reduir significativament els nivells de tensió a la

part oriental d'Ucraïna i això crea dubtes al voltant de la seva utilitat en situacions de crisi i de conflicte.

La reacció externa davant del conflicte va incloure l'ús coordinat de sancions per part del Grup dels Set (G7) i de la Unió Europea (UE), amb el suport de països com Austràlia i Suïssa.

Les institucions de seguretat europees — la UE i l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN)— van acordar mesures per ajudar Ucraïna a millorar la seva seguretat. No obstant això, el 2014 els paquets d'assistència comuna no van arribar a proporcionar un suport directe a les forces armades ucraïneses en la seva missió per restablir el control sobre la part oriental del país. Tanmateix, alguns estats van proporcionar suport pel seu compte i a finals d'any continuaven les deliberacions internes sobre quina naturalesa ha de tenir el suport futur.

La despesa militar a Europa després de la crisi d'Ucraïna

El conflicte ucraïnès podria generar un increment de la despesa militar a Europa. Rússia ha augmentat la despesa militar en termes reals durant diversos anys i té previst nous increments. L'impacte del conflicte ja és aparent a Ucraïna, que està incrementant significativament la seva despesa militar. Diversos països de l'Europa central i septentrional que fan frontera amb Rússia també han anunciat que incrementaran la seva despesa militar com a resposta directa a la crisi. No obstant això, aquesta resposta no és tan evident a la majoria de països de l'Europa occidental. Com que els pressupostos militars inicials del 2015 per als estats membres de l'OTAN es van fixar abans que els seus caps d'estat i de govern respectivament es reunissin a la cimera de l'OTAN del 2014 a Newport, Gal·les, la promesa d'inversió en defensa

plantejada en aquesta reunió no es traduiria en increments fins a partir del 2016.

L'impacte de la crisi a Ucraïna sobre les transferències d'armes

La crisi ucraïnesa va afectar diferentment les relacions comercials relacionades amb l'armament el 2014. En primer lloc, les parts del conflicte armat —el Govern ucraïnès i els rebels separatistes de l'est d'Ucraïna— van lliurar una guerra convencional a gran escala amb grans quantitats d'armes, fins i tot armes pesades. La majoria de les armes utilitzades per les dues parts contendents formaven part de l'arsenal ucraïnès abans que s'iniciés la crisi.

Ucraïna va sol·licitar als països occidentals que li subministressin armes, però els governs europeus no ho tenien clar, com tampoc els Estats Units, tot i la gran pressió exercida pel Congrés dels Estats Units per ajudar Ucraïna. Rússia, en canvi, sí que va subministrar armes a les forces rebels.

La crisi també va afectar les relacions comercials d'armament entre Rússia i Ucraïna, les quals, després d'una vacil·lació per la part ucraïnesa, es van trencar a finals del 2014, un fet que planteja greus problemes a Rússia, que depèn d'Ucraïna per obtenir alguns dels components principals de les seves armes. També es van suspendre les relacions comercials d'armament entre Rússia i els estats occidentals. És probable que la ruptura de les dues relacions afecti la ja castigada economia russa i els seus plans de modernització militar. ●

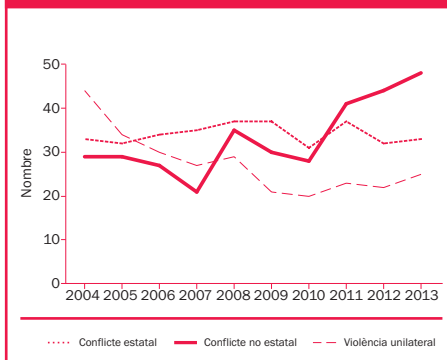
4. CONFLICTES ARMATS

Les conclusions preliminars a què es va arribar a principi del 2015 indiquen que al 2014 hi va haver més guerres que en qualsevol altre any des de l'any 2000. Si mirem enrere, el 2014 es pot destacar com un any especialment violent. No obstant això, al 2013 hi va haver pocs indicadors, si és que n'hi va haver algun, que prediguessin algun dels episodis de violència que es van desencadenar el 2014, en particular l'annexió de Crimea per part de Rússia i el suport del separatisme violent a l'est d'Ucraïna. En menor mesura, es pot dir el mateix sobre la brutalitat de Boko Haram a Nigèria i d'Estat Islàmic (EI) a l'Iraq, així com de la guerra de Gaza del 2014.

Gènere, pau i conflicte armat

La relació entre la igualtat d'homes i dones i la pau és un tema que s'ha convertit en una preocupació real per a la pau i la seguretat internacional des de la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides de l'any 2000, una de les decisions més reconegudes de l'ONU en la celebració del seu quinzè aniversari el 2015. Les proves demostren que els estats amb mesures més estrictes sobre la igualtat de gènere tenen menys probabilitats de caure en una guerra civil o en una guerra amb altres estats, o de cometre abusos generalitzats dels drets humans que no pas els estats amb mesures poc importants. De fet, les guerres del 2014 esmentades anteriorment semblen coincidir amb les zones on les relacions de gènere han empitjorat ostensiblement, sobretot en parts d'Àfrica i l'Orient Mitjà. A més, l'empitjorament de l'opressió de les dones és especialment inquietant a causa de la relació entre la igualtat de gènere i la pau. Per tant, és probable que les polítiques

XIFRES DELS CONFLICTES ARMATS, 2004-13

d'exclusió social dirigides principalment contra les dones generin tensions en la societat i facin presagiar guerres dins dels estats i entre estats. Aquestes polítiques serveixen com a indicadors d'alerta ràpida per a una comunitat internacional preocupada per la pau i la seguretat.

La diversitat de pau i guerra a l'Àfrica

Contràriament al que es creu, hi ha parts d'Àfrica que no s'han vist afectades pels cicles de violència i guerra a gran escala. Entre aquestes 'zones de pau' figuren deu països que no s'han vist afectats per aquesta dinàmica violenta. També hi ha variacions importants al llarg del temps: per exemple, 2005 va ser un any sense guerra a l'Àfrica.

Els llegats històrics tenen la seva importància en els subsegüents patrons de conflicte armat. La majoria de països africans van deixar enrere el domini colonial sense que es produís un conflicte armat. Els països que van passar per una lluita violenta per aconseguir la independència van ser molt més proclius als conflictes com a estats independents. Aquests conflictes, a més, es van entrellçar amb la dinàmica de la guerra freda.

A la postguerra freda, les guerres més grans s'han lliurat a la Banya d'Àfrica i el

Sudan. Durant bona part d'aquest període, els acords de pau i les operacions de manteniment de la pau de l'ONU van anar guanyant importància per posar fi als conflictes armats. No obstant això, des del 2009 no s'ha acabat cap guerra amb un acord de pau, un aspecte especialment preocupant.

Els patrons de la violència organitzada, 2004-13

El Programa de Recopilació de Dades sobre Conflictes d'Uppsala (UCDP, per les seves sigles en anglès) localitza la violència organitzada arreu del món d'acord amb tres categories d'acció violenta: el conflicte estatal, el conflicte no estatal i la violència unilateral. Cada tipus de violència té la seva pròpia dinàmica, i una tendència en un tipus de violència no es correspon amb la tendència en un altre (p. ex. un descens en un tipus de violència no va necessàriament acompanyat d'un descens similar en d'altres). De les tres categories, el conflicte estatal armat infligeix més destrucció i més morts en combats. En aquest sentit, destaca la guerra civil a Síria.

Les dades disponibles assenyalen una situació especialment greu a l'Orient Mitjà, on les morts en conflictes estatals es van incrementar durant els anys més recents del període 2004-13. Així mateix, es van observar indicis d'un increment dels conflictes violents no estatals des del 2010 a Àfrica i l'Orient Mitjà. També es va produir un increment en la violència unilateral en aquestes regions durant el mateix període, especialment per part d'agents no estatals.

Juntament amb les dades sobre refugiats, aquest fet podria haver permès preveure que el 2014 seria especialment violent a l'Orient Mitjà. En canvi, cap de les dades sobre tendències indicava una amenaça

imminent a Ucraïna. Un historial de diferents tipus de violència pot assenyalar un risc d'intensificació, però l'absència de violència no indica l'absència d'amenaçes de violència. ●

L'ÍNDEX DE PAU GLOBAL, 2014

L'índex de pau global (IPG), elaborat per l'Institut per a l'Economia i la Pau, utilitza 22 indicadors per classificar 162 països segons els seus estats de pau relatius.

L'IPG del 2014 mostra un descens lent i prolongat dels nivells mundials de pau. Europa va ser la part més pacífica del món, però l'IPG només arriba fins al març del 2014. Aquesta data també marca l'inici del deteriorament de les relacions entre Rússia i Ucraïna, que va afectar Europa en conjunt. L'Orient Mitjà i el nord d'Àfrica i l'Àfrica subsahariana destaquen per ser les zones menys pacífiques, sobretot a causa de les guerres. No obstant això, aquest descens general durant els darrers set anys no és indicatiu d'una tendència a llarg termini: el món continua sent més pacífic avui que en tots els períodes anteriors a l'any 2000.

Classificació	País	Puntuació	Variació
1	Islàndia	1,189	+0,027
2	Dinamarca	1,193	-0,001
3	Àustria	1,200	-0,049
4	Nova Zelanda	1,236	0,000
5	Suïssa	1,258	-0,001
26	Espanya	1,548	-0,014
158	Somàlia	3,368	-0,026
159	Iraq	3,377	+0,132
160	Sudan del Sur	3,397	+0,795
161	Afganistan	3,416	-0,025
162	Síria	3,650	+0,244

5. OPERACIONS DE PAU I GESTIÓ DELS CONFLICTES

Moltes de les tendències relacionades amb les operacions de pau i la gestió dels conflictes el 2013 es van perllongar en el 2014: el nombre d'operacions de pau es va incrementar, mentre que el nombre total del personal desplegat es va tornar a reduir. Segons les dades del SIPRI, el 2014 hi va haver 62 operacions de pau, tres més que l'any anterior. La xifra del personal desplegat en totes les operacions de pau, inclosa la Força Internacional d'Assistència per a la Seguretat (ISAF) a l'Afganistan, va caure un 20%, fins a 162.052 efectius. No obstant això, a excepció de la ISAF, el nombre total de personal desplegat es va incrementar en un 4%, fins a 148.716, un nou màxim històric. El final de la ISAF va constituir un moment crucial per al 2014 i va tenir influència en moltes de les xifres relacionades amb les operacions de pau de l'any.

Com a conseqüència de la retirada de la ISAF, les operacions de pau a l'Àfrica van generar més interès: Àfrica és el continent amb el nombre més alt d'operacions de pau i acull més personal que totes les altres regions juntes. El 2014 es van posar en marxa set noves operacions de pau, quatre a l'Àfrica. Les tres noves missions fora del continent africà es van crear en resposta al conflicte a Ucraïna.

Difficultats noves i tradicionals per a les operacions de pau

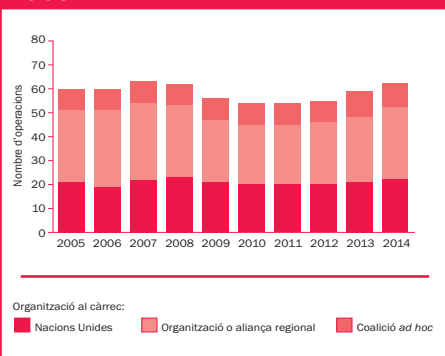
Les dificultats noves a les quals s'enfronten les operacions de pau van anar guanyant terreny al llarg de l'any. La Missió de la Unió Africana a Somàlia (AMISOM) i la ISAF van continuar afrontant amenaces asimètriques imposades per agents no estatals, mentre que la Força de l'ONU

d'Observació de la Separació (UNDOF) als Alps del Golan i la Missió Multidimensional Integrada d'Estabilització de l'ONU a Mali (MINUSMA) van passar a ser objectius dels grups gihadistes. Un altre perill va ser l'epidèmia d'Ebola, que va afectar especialment la Missió de l'ONU a Libèria (UNMIL). Una tercera dificultat nova va ser que diverses missions de l'ONU van haver de fer front a manifestacions populars, algunes de les quals van acabar amb la mort de manifestants a mans del personal de la missió.

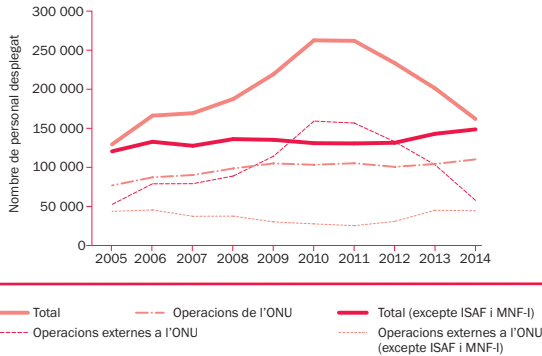
Les operacions de pau també van prosseguir el seu treball en contextos de perills més tradicionals, com ara el creixement de les tensions relacionades amb lluites i canvis geopolítics més amplis. Aquests conflictes es van presentar a Ucraïna, per exemple, on Rússia i Occident van començar una lluita per la influència geopolítica. Per altra banda, les contribucions cada vegada més fortes de la Xina a les operacions de pau de l'ONU es poden explicar, en part, com un mitjà per protegir els interessos energètics xinesos a l'Àfrica.

Les operacions de pau semblen haver guanyat més solidesa, ja que nombroses missions de l'ONU han participat activament

NOMBRE D'OPERACIONS DE PAU, 2005-14

NOMBRE DE PERSONAL DESPLEGAT EN OPERACIONS DE PAU MULTILATERALS, 2005-14

en combats a l'Àfrica. Alhora, l'ONU i els països que hi aporten soldats van ser objecte d'un control més rigorós. Així, per exemple, un país aportador de soldats (els Països Baixos) va ser per primera vegada considerat responsable per la mort de civils (a Srebrenica, Bòsnia i Hercegovina, el 1995).

Les operacions de pau com a eina per gestionar conflictes

Malgrat aquestes dificultats i la crítica freqüent a les operacions i la seva eficàcia, la comunitat internacional i les parts contendents segueixen veient les operacions de pau com una eina útil per gestionar els conflictes. Entre les propostes de noves operacions del 2014 figuren algunes de les situacions més difícils. Els parlamentaris ucraïnesos i determinats membres del Consell de Seguretat de l'ONU esperaven desplegar una operació de pau de les Nacions Unides a Ucraïna, mentre que els activistes prorussos volien una força russa de manteniment de la pau. El president de l'Autoritat Palestina, Mahmud Abbas, va proposar que una operació de l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN) s'encarregués de la vigilància d'un futur Estat palestí i, cap al final de la

guerra de Gaza del 2014, la Unió Europea (UE) va reiterar la seva oferta de reactivar la Missió d'Assistència Fronterera per al Pas Fronterer de Rafah (EU BAM Rafah). A més, l'oposició siriana va sol·licitar que una missió de l'ONU fes d'observadora d'un futur alto el foc, mentre que altres esperaven que l'ONU enviés una missió de rescat per alliberar les escolars segrestades de Chibok, Nigèria, per Boko Haram.

A la llum d'unes missions cada vegada més exigents, d'unes expectatives elevades i d'un entorn geopolític variable, el secretari general de l'ONU va anunciar un procés de revisió exhaustiva de les operacions de pau de l'Organització. Es va designar un grup d'alt nivell sobre operacions de pau per tal que avalués l'estat actual i les necessitats futures d'aquest tipus d'operacions. En aquesta tasca important i alhora difícil, aquest grup va poder tenir en compte les recomanacions bàsiques de l'Informe Brahimi, moltes de les quals segueixen sent vàlides avui dia. Si els esforços d'aquest grup contribuïssin a la implantació almenys d'algunes d'aquestes recomanacions, estariem davant d'un gran avenç. ●

6. LA SEGURETAT EUROPEA

El 2014 la intensificació de la crisi política a Ucraïna va degenerar ràpidament en un gran conflicte que va atreure una multitud d'agents externs amb rols diferents, entre els quals combatents, fabricants d'armes i mediadors. La relació política entre Rússia i un arc de països occidentals es va deteriorar a marxes forçades, i algunes relacions institucionals —com les relacions entre l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN) i Rússia, i entre Rússia i la Unió Europea (UE)— han quedat danyades de manera irreversible.

La rapidesa amb què un agent armat relativament nou i anteriorment desconegut —Estat Islàmic— va poder establir un control militar i administratiu de cap a cap d'un vast territori a l'Iraq occidental i Síria oriental va ser un altre fet impactant. Els assassinats en ciutats europees a mans d'individus amb connexions amb els conflictes de l'Iraq i Síria van posar de manifest l'erosió de les fronteres entre la seguretat interna i externa dels estats a Europa.

La renovada importància de la dimensió militar en la seguretat euroatlàntica

Els dramàtics esdeveniments van contribuir a la sensació que Europa, que s'havia acostumat a un entorn de seguretat relativament benigne, havia subestimat la necessitat de preparar-se per afrontar amenaces militars. Les decisions preses pels dirigents de l'OTAN a la Cimera de Gal·les cap a finals del 2014 indiquen que és previsible un cert reequilibri dels instruments de la política de seguretat. Els resultats finals d'aquestes decisions encara no es poden apreciar, però podrien incloure la regeneració de forces militars més grans,

configurades al voltant de la defensa territorial, i un intent concertat per restablir la dissuasió com a element central en la política de seguretat dels aliats europeus de l'OTAN.

A part de les decisions relacionades amb la seguretat militar, els esdeveniments exerceixen una pressió encara més gran sobre l'enfocament de cooperació en matèria de seguretat que els dirigents europeus han promogut des de la fi de la guerra freda, un model que s'ha vist sotmès a pressions creixents. Les decisions preses el 2014 poden indicar que els estats podrien tornar a considerar les capacitats de les seves forces armades nacionals com el factor més important per mantenir la seva seguretat.

La participació activa dels ciutadans dels països europeus en els conflictes armats dins d'Europa i la seva perifèria va desencadenar un debat polític al voltant de les mesures nacionals i regionals destinades a prevenir que la radicalització es transformi en terrorisme i extremisme violent. D'una banda, aquests debats han centrat l'atenció en les implicacions que l'exclusió social a Europa té sobre la seguretat. De l'altra, aquesta circumstància ha alimentat les respostes polítiques que limiten els moviments de certs individus. Aquestes tendències es van presenciar al 2014, però seria prematur treure grans conclusions sobre l'evolució futura de la seguretat europea. Queda per veure si els estats tornaran progressivament a donar importància a un enfocament equilibrat que tingui en compte en la mateixa mesura els diversos instruments de seguretat cooperativa: defensa militar, control de les armes, gestió de les crisis, prevenció dels conflictes i resolució dels conflictes. ●

7. LA SEGURETAT DE L'EST ASIÀTIC

Durant el 2014 a l'est asiàtic van sorgir nombroses tendències regionals importants en matèria de seguretat militar. Un aspecte clau d'aquestes tendències són els esforços de la Xina per marcar activament la dinàmica regional de seguretat. Les tensions regionals s'han incrementat a l'est asiàtic des del 2008, principalment a causa de les preocupacions relacionades amb les disputes territorials marítimes, l'afirmació estratègica de la Xina, la proliferació nuclear, l'increment de les forces militars a la regió i el temor que la inestabilitat de l'Afganistan i el Pakistan es propagui a la resta del continent. Les tendències de la despesa militar regional mostren que els estats que han participat en disputes territorials amb la Xina han iniciat programes de modernització militar. Ara que els Estats Units estan fomentant vincles militars i de seguretat més sòlids amb els seus aliats a la regió, com a part de la seva orientació estratègica cap a Àsia, alguns analistes consideren que s'està produint un 'retorn a la geopolítica'.

La reorientació dels Estats Units cap a Àsia-Pacífic

La cooperació militar entre els Estats Units i els seus aliats a la regió està evolucionant com a part de l'orientació estratègica dels Estats Units envers Àsia. Alimentada pels continus esforços de modernització militar de la Xina, el 2014 la cooperació en matèria de defensa entre els Estats Units i nombrosos estats asiàtics es va aprofundir. La Xina ha vist aquesta cooperació com una campanya nord-americana per captar

estats de la regió a favor dels esforços dels Estats Units per contrarestar l'auge xinès.

Les disputes marítimes als mars de la Xina Meridional i de la Xina Oriental

El 2014, les tensions van continuar altes al mar de la Xina Meridional, mentre que el panorama de seguretat millorava lleugerament al mar de la Xina Oriental. Els esforços xinesos d'exploració petrolífera i l'acceleració de les activitats de reclamació territorial en zones en disputa del mar de la Xina Meridional han desembocat en reiterats estira-i-arronses i en protestes d'altres reclamants, sobretot les Filipines i Vietnam. No obstant això, les patrulles xineses de guardacostes al voltant de les illes en disputa de Senkaku/Diaoyu, al mar de la Xina Oriental, es van reduir el 2014, i la històrica encaixada de mans entre el president xinès, Xi Jinping, i el primer ministre japonès, Shinzo Abe, durant la cimera de la Cooperació Econòmica d'Àsia i el Pacífic (APEC) al novembre va marcar la represa de les relacions bilaterals d'alt nivell entre els dos països.

Les iniciatives diplomàtiques xineses relatives a la seguretat

A partir de la idea "Àsia per als asiàtics" del president Xi han sorgit moltes iniciatives diplomàtiques de seguretat noves. La Xina està accelerant els seus esforços per crear institucions econòmiques, financeres i polítiques que ofereixin una alternativa al tradicional ordre mundial liderat per Occident. Dins de l'àmbit de la seguretat regional, la Xina està utilitzant cada vegada més els seus propis fòrums per promoure estructures que disminueixin la capacitat dels Estats Units per ajudar a

gestionar i resoldre els conflictes de la regió.

Les reformes japoneses de la política nacional de defensa

L'Administració Abe ha estat promovent grans reformes de la política japonesa de defensa. Abe ha seguit promovent reformes institucionals i constitucionals que permetrien una 'normalització' de les polítiques de defensa del Japó. Els esforços per canviar la constitució pacifista del Japó posterior a la Segona Guerra Mundial han desencadenat reaccions adverses a la Xina i Corea del Sud, mentre que els Estats Units han fomentat la possibilitat que el Japó incrementi la seva contribució a la seguretat regional.

El terrorisme i la cooperació de la Xina en matèria de seguretat internacional

La Xina s'ha implicat en amplis esforços de lluita contra el terrorisme a Xinjiang, la regió autònoma més occidental del país. A més de limitar amb l'Afganistan i el Pakistan, Xinjiang també limita amb estats d'Àsia central, molts dels quals són antigues repúbliques soviètiques. La Xina s'ha anat implicant cada vegada més en la cooperació regional contra el terrorisme com a conseqüència de l'increment dels atacs gihadistes dins del país, de les preocupacions per la propagació de la inestabilitat des de l'Afganistan associada amb la retirada i el tancament de la missió de la Força Internacional d'Assistència per a la Seguretat (ISAF) i de la por al retorn a la Xina dels gihadistes que combaten en conflictes a l'estranger, sobretot a l'Iraq i Síria.

L'evolució del paper de Rússia en la seguretat del nord-est asiàtic

Rússia ha intentat cultivar iniciatives diplomàtiques i de seguretat al nord-est asiàtic arran de la crisi d'Ucraïna. La relació de Rússia amb Occident s'ha deteriorat molt com a conseqüència de la seva annexió *de facto* de Crimea i la seva implicació militar a l'est d'Ucraïna. Com a conseqüència, Rússia ha intentat reforçar les seves relacions estratègiques al nord-est asiàtic: ha tractat d'aprofundir els seus llaços bilaterals amb la Xina i alhora ha explorat relacions econòmiques i polítiques amb Corea del Nord. És improbable, però, que els intents russos per reforçar el seu paper al nord-est asiàtic tinguin un gran impacte estratègic. ●

8. SEGURETAT I DESENVOLUPAMENT

La seguretat i el desenvolupament han constituït tradicionalment discursos diferenciats en els estudis internacionals. En el passat, el desenvolupament s'ha definit com a benestar i creixement econòmic, i recentment s'ha ampliat per incloure-hi capacitats, oportunitats i opcions. En canvi, dins del discurs de les relacions internacionals, la seguretat s'ha interpretat de diverses maneres: seguretat individual, col·lectiva i estatal. Aquests àmbits polítics impliquen diferents agents i se centren en amenaces diferents: internes i externes, existencials, etc. L'eix de cada amenaça sol diferir pel que fa a l'horitzó temporal: les amenaces al desenvolupament són un esforç generacional, mentre que les amenaces a la seguretat solen ser immediates.

La inseguretat i el desenvolupament

No obstant això, en un món cada vegada més interconnectat i complex, s'ha demostrat que la seguretat i el desenvolupament estan intrínsecament lligats, sobretot als països menys desenvolupats. Les amenaces contra la seguretat poden tenir arrels socioeconòmiques, com ara les disputes pels recursos naturals, els efectes secundaris de la degradació ambiental, les desigualtats econòmiques i socials, les migracions econòmiques i polítiques i les catàstrofes naturals. Durant més de vint anys, el desenvolupament s'ha relacionat amb la seguretat a través del concepte de la seguretat humana. La relació pot ser complexa: l'endarreriment en el desenvolupament pot comportar greuges i el conflicte pot amenaçar el desenvolupament. La Declaració del Mil·lenni de les Nacions Unides de l'any 2000 va posar l'èmfasi en la pau i la seguretat com a requisits indispensables per reduir la

pobresa, i el balanç recent dels objectius de desenvolupament del mil·lenni de l'ONU reafirma que els països més afectats pel conflicte, la inestabilitat i el desplaçament de població són els més endarrerits pel que fa a reducció de la pobresa. Moltes vegades aquesta situació es converteix en un cercle viciós quan les crisis econòmiques poden reduir la seguretat.

Sistemes fràgils, salut i gènere

Ara que el món està elaborant una nova agenda global per al desenvolupament sostenible, la recerca sobre seguretat i desenvolupament apropa ambdós dominis. La intersecció de la seguretat i el desenvolupament en els sistemes fràgils és complexa. Un exemple d'aquesta complexitat és l'efecte que la violència contra els treballadors de la sanitat té sobre la prestació de serveis.

Una manera d'entendre la fragilitat és a través d'un marc de sistemes. A diferència d'un model centrat en l'estat, el pensament sistèmic afavoreix una anàlisi més profunda dels vincles entre els símptomes i les causes de la fragilitat. Els sistemes fràgils són escenaris en què la baixa seguretat i el desenvolupament baix interaccionen i creen amenaces complexes tant per al desenvolupament com per la seguretat.

La incorporació d'una perspectiva de gènere dins d'un marc de sistemes ajuda a identificar les desigualtats estructurals basades en les normes socials. L'anàlisi de gènere, per exemple, permet il·lustrar com viuen homes i dones la inseguretat i la fragilitat, en què difereix la seva experiència, i això pot ajudar a elaborar una política més eficaç. D'aquesta manera, una millor comprensió de la relació entre les desigualtats estructurals i els processos de seguretat i desenvolupament podria contribuir a incrementar la pau i la seguretat. ●

9. DESPESA MILITAR

Es calcula que la despesa militar mundial el 2014 ha estat d'1,776 bilions de dòlars, xifra que representa un 2,3% del producte interior brut mundial o 245 dòlars per persona. La despesa total va ser aproximadament un 0,4% inferior en termes reals a la de 2013.

La despesa militar es va continuar incrementant ràpidament a l'Àfrica, l'Europa de l'est i l'Orient Mitjà. La combinació de preus alts del petroli fins a l'última part de l'any 2014 amb els nombrosos conflictes regionals va contribuir a l'increment de la despesa militar en diversos dels països que més gasten en aquestes regions. És probable que

els conflictes a Ucraïna i a l'Iraq i Síria, entre d'altres, segueixin empenyent la despesa militar en diversos estats d'aquestes regions. No obstant això, la caiguda dràstica dels preus del petroli cap a finals del 2014 podria anunciar un canvi en la tendència d'alguns països que són molt dependents dels ingressos del petroli, si bé és possible que l'efecte no es noti durant un cert temps en aquells que disposen de quantioses reserves financeres.

La despesa militar a l'Àsia i Oceania també es va incrementar el 2014, encara que es va deure gairebé exclusivament a l'increment de la Xina. En altres països de la regió, el patró d'increments i descensos és més irregular. En canvi, la despesa militar a l'Amèrica Llatina i al Carib pràcticament va romandre invariable en relació amb el 2013, on el Brasil, el líder regional, va retallar la seva despesa a causa de les dificultats econòmiques. Amb tot, la lluita contra els càrtels de la droga a l'Amèrica Central va seguir sent un factor clau de l'increment de la despesa en aquesta subregió.

La despesa militar nord-americana

La despesa militar dels Estats Units va prosseguir la seva davallada a causa de la retirada en curs de les forces nord-americanes de l'Afganistan i dels efectes de la Llei de control pressupostari del 2011. No obstant això, els acords del Congrés del 2014 van començar a mitigar l'impacte d'aquesta Llei, en particular buscant vies per eludir les retallades automàtiques i generalitzades que aplica el mecanisme de retenció. Els conflictes a l'Iraq i Ucraïna també poden frenar el descens de la despesa en les Operacions de Contingència a l'Exterior que caldria esperar arran de la retirada de la majoria de tropes nord-americanes a l'Afganistan. No obstant això,

DESPESA MILITAR MUNDIAL, 2014

Regió	Despesa (milers de milions \$)	Variació (%)
Àfrica	(50)	5,9
Nord de Àfrica	20,1	7,6
Àfrica subsahariana	(30,1)	4,8
Amèrica	705	-5,7
Amèrica Central i el Caribe	10,4	9,1
Amèrica del Nord	627	-6,4
Amèrica del Sud	67,3	-1,3
Àsia i Oceania	439	5,0
Àsia central i sud asiàtic	65,9	2,0
Est asiàtic	309	6,2
Oceania	28,0	6,9
Sud-est asiàtic	35,9	-0,4
Europa	386	0,6
Europa oriental	93,9	8,4
Occidental i central	292	-1,9
Orient Mitjà	(196)	5,2
Total mundial	1 776	-0,4

( ) = estimació incerta. Les xifres de la despesa estan en milers de milions de dòlars corrents (2014) dels Estats Units. Totes les variacions s'expressen en termes reals.

es preveu que la despesa militar nord-americana torni a caure el 2015, si bé a un ritme inferior.

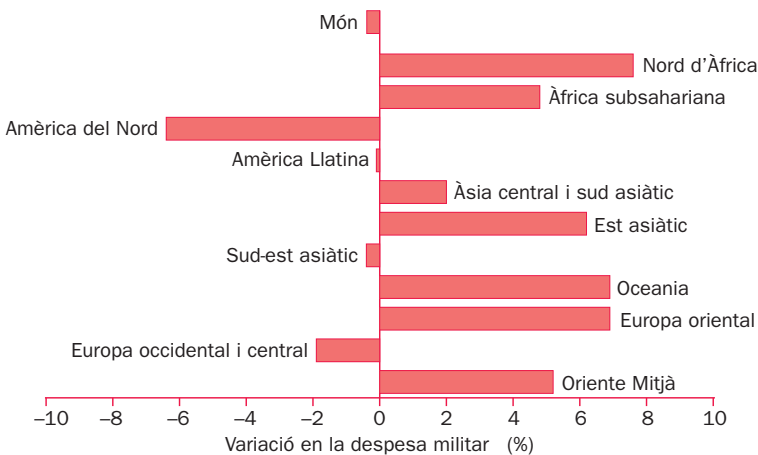
La disponibilitat de dades sobre despesa militar

Si bé és cert que la disponibilitat de dades sobre despesa militar es va incrementar durant les dècades de 1990 i 2000, aquesta tendència s'ha frenat en els darrers 5-10 anys, en particular a l'Àfrica i l'Orient Mitjà. L'anàlisi de la disponibilitat d'informació segons les diferents característiques dels països mostra que les llibertats civils i els nivells de llibertat política estan correlacionats amb la disponibilitat de dades de bona qualitat sobre la despesa militar, mentre que la fragilitat estatal està associada amb una forta caiguda de la disponibilitat i la qualitat de les dades. No obstant això, la renda nacional no és un factor significatiu que expliqui la disponibilitat d'informació quan els altres dos factors estan sota control. ●

INFORMES SOBRE DESPESA MILITAR QUE ES PRESENTEN A L'ONU

L'Informe de les Nacions Unides sobre despeses militars segueix sent una important font d'informació oficial sobre despesa militar. No obstant això, l'índex de resposta dels estats membres de l'ONU a la petició anual d'informació va continuar disminuint el 2014. La despesa militar és un aspecte polític delicat i això podria ser la raó principal per no informar en alguns casos, però molts països posen els seus pressupostos militars a disposició del públic a internet. Al seu torn, el fet que molts països hagin respost almenys una vegada indica que tenen la capacitat d'informar, però no pas els recursos o el compromís polític de fer-ho sistemàticament.

CANVIS EN LA DESPESA MILITAR, PER REGIÓ, 2013-14

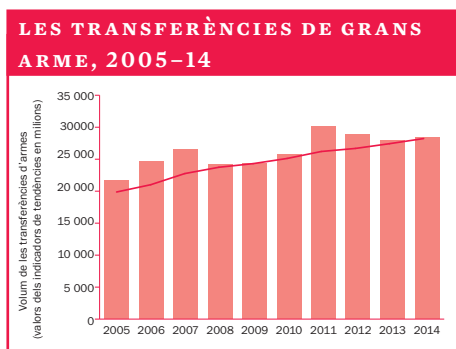

10. TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES

El volum de transferències internacionals de grans armes convencionals va augmentar un 16% entre 2005-2009 i 2010-14. Els cinc proveïdors més grans del període 2010-14 — els Estats Units, Rússia, la Xina, Alemanya i França— van representar el 74% del volum global total de les exportacions d'armes. Des del 1950 els Estats Units i Rússia (o la Unió Soviètica abans del 1992) han estat sempre amb molta diferència els proveïdors més grans. Aquests dos països, juntament amb els proveïdors de l'Europa occidental, han copat històricament la llista de 10 principals proveïdors, i no hi ha signes que es produeixin grans canvis a curt termini. Tanmateix, la Xina s'ha consolidat com un dels cinc proveïdors principals: el 2010-14 va ser el tercer proveïdor més gran, superant per poc Alemanya i França. Espanya va ocupar la setena posició.

L'evolució en les transferències d'armes, 2014

El flux d'armes cap a l'Àfrica i l'Àsia es va incrementar el 2010-14 en comparació amb el període 2005-2009. Els fluxos cap a Europa es van reduir notablement. Els estats d'Àsia i Oceania van rebre el 48% de les importacions de grans armes el 2010-14. Dels cinc receptors principals de grans

armes, tres eren d'Àsia i Oceania: l'Índia, la Xina i el Pakistan. També es va produir un marcat increment en les importacions dels estats a l'Orient Mitjà, dos dels quals estaven entre els cinc importadors principals el 2010-14: l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units. El creixement significatiu en les importacions de l'Aràbia Saudita i el seu ascens a la posició de segon importador principal el 2010-14 va ser un fet especialment destacable. L'Aràbia Saudita i altres estats àrabs del Golf han fet comandes importants en els darrers anys. Els lliuraments d'aquestes comandes acaben de començar i per tant es preveu que les importacions de la regió encara s'incrementin més.

La tensió i el conflicte eren palpables a grans parts del món durant el 2014 i moltes vegades tenien connexions directes amb les adquisicions d'armes de l'exterior. Les importacions d'armes per part dels països del nord-est asiàtic, per exemple, estan relacionades amb les diverses tensions que afloren en aquesta regió. Aquestes importacions, juntament amb les adquisicions a indústries nacionals d'armes en fase de creixement de la regió, podrien servir perfectament per incrementar aquestes mateixes tensions.

Es pot afirmar que l'esdeveniment més important del 2014 relacionat amb les transferències d'armes va ser l'entrada en vigor del Tractat sobre Comerç d'Armes el desembre del 2014.

La transparència en les transferències

Seguint la tendència marcada el 2012 i el 2013, el 2014 va demostrar ser un altre any decebedor pel que fa a la transparència en les transferències d'armes. La xifra d'estats que informen sobre les seves importacions i exportacions d'armes al Registre d'Armes

ELS PRINCIPALS IMPORTADORS I EXPORTADORS DE GRANS ARMES, 2010-14

Exportador	Proporció mundial (%)	Importador	Proporció mundial (%)
1. Estats Units	31	1. Índia	15
2. Rússia	27	2. Aràbia Saudita	5
3. Xina	5	3. Xina	5
4. Alemanya	5	4. EAU	4
5. França	5	5. Pakistan	4
6. Regne Unit	4	6. Austràlia	4
7. Espanya	3	7. Turquia	3
8. Itàlia	3	8. Estats Units	3
9. Ucraïna	3	9. Corea del Sud	3
10. Israel	2	10. Singapur	3

Convencionals de les Nacions Unides (UNROCA) es va reduir el 2014. Poc més d'una quarta part dels membres de l'ONU van atendre la petició del secretari general de proporcionar informació bàsica sobre importacions i exportacions. En el període 2009-13 diversos dels 10 principals proveïdors de grans armes, segons consta al SIPRI, no han informat a UNROCA cap any i molts dels importadors principals s'han absentat durant cada un d'aquests cinc anys.* La participació en algunes regions ha estat sistemàticament baixa en els últims anys, especialment l'Àfrica i l'Orient Mitjà.

Les transferències d'armes a zones en conflicte i a agents no estatals

Els subministraments d'armes als països implicats en un conflicte armat i a forces no estatals va ser un tema fonamental el 2014. Els proveïdors van haver de prendre decisions sobre les transferències a l'Iraq i altres estats implicats en la guerra contra Estat Islàmic, entre les quals els subministraments a les milícies sota el control del Govern central iraquiana. El conflicte a Ucraïna també va suscitar debats entre els països occidentals sobre les qüestions que envolten el subministrament d'armes al Govern ucraïnès.

El valor financer de les exportacions d'armes dels estats, 2013*

Encara que les dades del SIPRI sobre les transferències d'armes no en representen el valor financer, molts estats que exporten armes sí que publiquen xifres sobre el valor financer de les seves exportacions d'armes. A partir d'aquestes dades, el SIPRI calcula que el valor total del comerç global d'armes el 2013 va ser almenys de 76.000 milions de dòlars. No obstant això, la xifra real probablement sigui més alta.

La producció d'armes i els serveis militars, 2013*

Les vendes d'armes i serveis militars del Top 100 del SIPRI —les 100 principals empreses militars i de producció d'armes del món (excepte la Xina), classificades segons les seves vendes d'armes— van totalitzar 402.000 milions de dòlars el 2013. Aquesta xifra representa un descens del 2% en termes reals en comparació amb els ingressos del Top 100 el 2012, de manera que prossegueix la caiguda iniciada el 2011, encara que a un ritme inferior. ●

LES 10 EMPRESES MÉS GRANS PRODUCTORES D'ARMES, 2013

Empresa (països)	Vendes d'armes	Benefici
1 Lockheed Martin	35 490	2 981
2 Boeing	30 700	4 585
3 BAE Systems (RU)	26 820	275
4 Raytheon	21 950	2 013
5 Northrop Grumman	20 200	1 952
6 General Dynamics	18 660	2 357
7 EADS (Transeuropa)	15 740	1 959
8 United Technologies	11 900	5 721
9 Finmeccanica (Itàlia)	10 560	98
10 Thales (França)	10 370	761

Les empreses tenen la seu als Estats Units, tret que s'indiqui altrament. Les xifres dels beneficis corresponen a totes les activitats de l'empresa i inclouen les vendes no militars.

*El darrer any de què es disposa de dades.

11. POTÈNCIES NUCLEARS AL MÓN

A l'inici del 2015 nou estats —els Estats Units, Rússia, el Regne Unit, França, la Xina, l'Índia, el Pakistan, Israel i la República Popular Democràtica de Corea (Corea del Nord)— posseïen aproximadament 15.850 armes nuclears, de les quals 4.300 estaven desplegades amb forces operatives. Al voltant d'unes 1.800 d'aquestes armes es mantenen en un estat d'alerta operativa alta.

Els arsenals nuclears

La xifra total d'ogives nuclears al món està disminuint, sobretot gràcies a la reducció continuada dels Estats Units i Rússia dels seus arsenals nuclears respectius. En conjunt, els seus arsenals representen més del 90% dels arsenals mundials d'armes nuclears. Tanmateix, el ritme de les seves reduccions sembla que s'està frenant en comparació amb deu anys enrere, i cap dels dos països no ha efectuat grans retallades en les seves forces nuclears estratègiques desplegades des que van acordar bilateralment el Tractat sobre Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Estratègiques Ofensives (Nou START) del 2010. Al mateix temps, tant Rússia com els Estats Units tenen en marxa extensos i costosos programes de modernització per als seus sistemes vectors d'armes nuclears, ogives i instal·lacions de producció.

Els estats que disposen legalment d'armes nuclears, segons la definició del Tractat de No-Proliferació d'Armes Nuclears (Tractat de No-Proliferació, TNP) de 1968 —els Estats Units, França, el Regne Unit, Rússia i la Xina— estan desenvolupant o desplegant nous sistemes d'armes o han

FORCES NUCLEARS AL MÓN, 2014

País	Ogives desplegades	Altres ogives	Total inventari
Estats Units	-2 080	5 180	~7 260
Rússia	-1 780	-5 720	~7 500
Regne Unit	150	~65	~215
França	-290	-10	-300
Xina	-	-260	-260
Índia	-	90-110	90-110
Pakistan	-	100-120	100-120
Israel	-	~80	~80
Corea del Nord	..	..	6-8
Total	~4 300	~11 545	~15 850

Totes les estimacions són aproximades i corresponen a gener del 2015.

anunciat la intenció de fer-ho. En el cas de la Xina, això pot comportar un increment modest en la mida del seu arsenal d'armes nuclears. Els cinc estats que disposen legalment d'armes nuclears semblen determinats a conservar els seus arsenals nuclears de manera indefinida.

Els arsenals nuclears dels altres estats que posseeixen armes nuclears són considerablement més petits. No obstant això, l'Índia i el Pakistan estan incrementant els seus, així com les capacitats dels seus sistemes vectors de míssils, mentre que Israel està fent assajos amb un nou míssil balístic nuclear de llarg abast. Un novè estat —Corea del Nord— sembla que està millorant la seva capacitat nuclear militar, però es desconeix si ha desenvolupat una ogiva nuclear compatible amb un míssil balístic.

Transparència: un panorama desigual

La disponibilitat d'informació fiable sobre l'estat dels arsenals i les capacitats nuclears dels estats que tenen armes nuclears varia considerablement. Els Estats Units han

revelat recentment informació important sobre el seu arsenal i les seves forces, i França i el Regne Unit també han declarat certa informació. Tot i que comparteix informació amb els Estats Units, Rússia es nega a revelar el desglossament detallat de les seves forces nuclears estratègiques especificades en el Nou Tractat START. El Govern dels Estats Units ha deixat de publicar informació detallada sobre les forces nuclears xineses i russes. La Xina continua sent un estat molt opac i ofereix molt poca informació sobre les seves forces nuclears i el seu complex de producció d'armes. Els governs indi i pakistanès proporcionen declaracions sobre alguns dels seus assajos balístics, però no donen informació sobre l'estat ni la dimensió dels seus arsenals. La política d'Israel és la de no fer comentaris sobre el seu arsenal nuclear i Corea del Nord no proporciona informació sobre les seves capacitats nuclears. ●

ELS ESTOCS MUNDIALS DE MATERIALS FÍSSILS, 2014

Els materials que poden desencadenar una reacció explosiva de fissió en cadena són essencials per a qualsevol tipus d'explosiu nuclear, des de les armes de fissió de primera generació fins a les armes termonuclears avançades. Els més comuns d'aquests materials físsils són l'urani altament enriquit (UAE) i el plutoni.

Pel que fa a les seves armes nuclears, els Estats Units, França, el Regne Unit i Rússia han produït UAE i plutoni; Corea del Nord, l'Índia i Israel han produït principalment plutoni, i el Pakistan està passant d'armes principalment d'UAE a armes de plutoni. Tots els estats que disposen d'una indústria civil d'enriquiment nuclear o reprocessament tenen una certa capacitat per produir materials físsils per a armes.

El Grup Internacional sobre Materials Físsils recull informació sobre les reserves mundials de materials físsils.

	Reserves mundials, 2014
Urani altament enriquit	~1 345 tones
Plutoni separat	
Estocs militars	~223 tones
Estocs civils	~270 tones

12. CONTROL D'ARMES NUCLEARS I NO-PROLIFERACIÓ

El control d'armes nuclears i la no-prolifерació van presentar uns resultats desiguals durant el 2014.

El programa nuclear de l'Iran i les preocupacions internacionals

Els esforços per abordar les velles preocupacions internacionals al voltant de l'abast i la naturalesa del programa nuclear de l'Iran van seguir sent un dels focus d'atenció dels esforços de no-prolifерació nuclear.

Les negociacions van prosseguir entre l'Iran i França, Alemanya i el Regne Unit (E3), la Xina, Rússia i els Estats Units (+3), facilitades per la Unió Europea (UE) —sota la denominació conjunta d'E3/EU+3— “per arribar a un acord ampli a llarg termini mútuament convingut que garanteixi que el programa nuclear de l'Iran tindrà exclusivament fins pacífics”. Com a part del primer pas cap a aquest acord, l'Iran es va comprometre a una sèrie de mesures voluntàries, tal com s'estipula en el pla conjunt d'actuació (PCA) provisional acordat entre els E3/EU+3 i l'Iran el 24 novembre del 2013.

La implantació del PCA va començar el gener del 2014. Inicialment acordat per a un període de sis mesos, el PCA es va ampliar al juliol per un altre període de sis mesos, fins al novembre, i després es va tornar a ampliar set mesos més, fins a final de juny del 2015.

A petició de l'E3/EU+3 i l'Iran, l'Organisme Internacional d'Energia Atòmica (OIEA) es va comprometre a supervisar i comprovar la implantació de les mesures nuclears que estableix el PCA i a proporcionar informes periòdics sobre el

progrés d'aquesta implantació. De conformitat amb el PCA, entre altres mesures, l'OIEA va informar que durant el 2014 l'Iran no havia enriquit hexafluorur d'urani (UF6) per sobre del 5% a les seves instal·lacions declarades. A més, totes les reserves iranianes d'UF6 enriquit fins al 20% d'urani-235 (U-235) s'havien processat posteriorment mitjançant la dilució i la conversió en òxid d'urani (UO2). L'Iran no va fer més progressos en les seves activitats a la planta d'enriquiment de combustible de Natanz, a la planta d'enriquiment de combustible de Fordow o al reactor en construcció d'Arak (IR-40). L'Iran va proporcionar a l'OIEA accés diari a les seves instal·lacions d'enriquiment a Natanz i Fordow.

Al llarg del 2014 l'Iran va seguir aplicant el seu acord de salvaguardes amb l'OIEA en relació amb el Tractat de No-Prolifерació d'Armes Nuclears de 1968 (Tractat de No-Prolifерació, TNP). L'Iran també va continuar aplicant la 'Declaració Conjunta sobre un Marc de Cooperació', acordada entre l'OIEA i l'Iran el novembre del 2013 i pensada per resoldre totes les qüestions passades i presents d'importància per a les salvaguardes. A finals d'any, tal com va informar l'OIEA, l'Iran havia completat 16 de les 18 mesures en virtut del Marc de Cooperació, i les dues restants estan pendents des del maig del 2014. L'OIEA va seguir posant l'accent en la necessitat d'accelerar el treball en tots els temes pendents, entre els quals els que especifica el Marc de Cooperació, amb l'objectiu de treure l'entrellat del programa nuclear iranià —inclosa qualsevol possible dimensió militar— i informar sobre la seva avaluació a la Junta de Governadors de l'OIEA. Durant el 2014 l'OIEA va mantenir la seva conclusió sobre les salvaguardes que, si bé

havia continuat verificant que no s'havia desviat material nuclear declarat a les instal·lacions nuclears ni a centres fora de les instal·lacions declarades per l'Iran en virtut del seu Acord de salvaguardes, no estava en disposició de garantir de manera fidedigna l'absència d'activitats i materials nuclears no declarats a l'Iran. Per tant, l'OIEA no va poder concloure que tot el material nuclear a l'Iran s'utilitzés exclusivament amb fins pacífics.

El control d'armes nuclears entre Rússia i els Estats Units

El diàleg sobre la reducció d'armes estratègiques entre Rússia i els Estats Units va continuar estancat, per bé que ambdues parts van seguir aplicant el Tractat sobre Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Estratègiques Ofensives (Nou START) del 2010, encara que a un ritme inferior. Alhora, els dos països van començar una sèrie de recriminacions mútues sobre el compliment del Tractat sobre les Forces Nuclears de Curt i Mitjà Abast (INF) del 1987.

L'evolució en el desarmament i el control d'armes multilaterals

La Conferència sobre Desarmament —l'únic fòrum multilateral del món per a la negociació dels acords de control d'armes i desarmament— va tornar a fracassar en no poder arribar a un acord sobre un programa de treball i, per tant, va ser impossible iniciar negociacions sobre cap tema de l'agenda. La Conferència sobre Desarmament va celebrar una sèrie de sessions d'alt nivell al març, en què els ministres d'Exteriors van pronunciar discursos.

La Comissió Preparatòria per a la Conferència de les Parts del TNP del 2015

va celebrar la seva tercera i última sessió a la seu de les Nacions Unides a Nova York, però va ser incapaç d'acordar recomanacions per tal que la conferència de revisió prengué noves mesures sobre la no-prolifерació nuclear i el desarmament nuclear.

Mèxic va acollir la segona Conferència Internacional sobre l'Impacte Humanitari de les Armes Nuclears al febrer i Àustria va acollir la tercera al desembre. Hi van assistir més de 150 estats, juntament amb organitzacions internacionals i de la societat civil i els *hibakusha* (supervivents dels bombardejos nuclears d'Hiroshima i Nagasaki). Les dues conferències van posar de manifest la manca de capacitat nacional i mundial per abordar les conseqüències humanitàries i mediambientals d'una explosió nuclear. Àustria va adquirir el compromís nacional de sol·licitar la prohibició global i l'eliminació de les armes nuclears.

La tercera de la sèrie de cimera sobre seguretat nuclear va tenir lloc a l'Haia, al març. El comunicat aprovat a la cimera va reafirmar el suport per reforçar la seguretat del material nuclear i les instal·lacions i es va acordar celebrar una quarta (i última) cimera als Estats Units el 2016. ●

13. REDUCCIÓ DE LES AMENACES A LA SEGURETAT QUE REPRESENTEN ELS MATERIALS QUÍMICS I BIOLÒGICS

Les preocupacions en matèria de salut i seguretat que va plantejar el brot del virus Ebola a l'Àfrica occidental va donar la màxima prioritat a la salut pública mundial en l'agenda de seguretat internacional del 2014. Es va informar d'aproximadament 20.000 casos probables i sospitosos confirmats d'Ebola a l'Àfrica occidental, dels quals almenys 8.000 van acabar en defunció. Les mancances en la preparació nacional i internacional per controlar les amenaces de malalties infeccioses emergents van ser evidents, i els sistemes de salut públics d'alguns països de l'Àfrica occidental i d'organitzacions internacionals no van donar l'abast. També es van produir demores i deficiències en les iniciatives de resposta quan els estats i els organismes internacionals (p. ex. l'Organització Mundial de la Salut, OMS) van tractar d'acordar prioritats i un mètode per implantar un sistema més coordinat. Aquestes iniciatives també van subratllar l'aplicació desigual del Reglament sanitari internacional del 2005 revisat de l'OMS.

En termes generals, els estats van continuar elaborant estratègies per evitar els efectes del possible ús indegut de productes químics tòxics i de materials biològics i posar-hi remei; algunes d'aquestes activitats es duen a terme pensant en la salut mediambiental i humana, i d'altres en la seguretat i la defensa. Els principals instruments jurídics contra la guerra química i biològica són la Convenció sobre Armes Químiques (CAQ) del 1993 i la Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques (CABT) del 1972.

El control de les armes biològiques

Els estats part de la CABT es van reunir dues vegades durant el 2014. Les reunions van consistir principalment en un intercanvi d'impressions i experiències, fent especial èmfasi en la cooperació i l'assistència en el camp de les ciències de la vida amb fins pacífics, una revisió dels avenços de la ciència i la tecnologia, i el reforçament de la capacitat per prestar assistència a comunitats potencialment amenaçades amb armes biològiques. Probablement l'avenç més destacat, en particular de cara a la VIII Conferència de Revisió que se celebrarà el 2016, va ser la proposta russa perquè es reconsiderin les qüestions relacionades amb el compliment del tractat.

El control de les armes químiques i el desarmament

L'Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques (OPAQ) va seguir verificant l'aplicació de la CAQ. L'OPAQ va coordinar una iniciativa internacional de cooperació per eliminar els agents químics de Síria i va dur a terme una missió d'investigació, que va arribar a la conclusió que el 2014 a Síria es van tornar a utilitzar armes químiques, molt probablement clor. La XIX Conferència dels Estats Part de la CAQ va analitzar la integritat i l'exactitud de les declaracions de Síria sobre les seves armes químiques i la seva destrucció. Les operacions de l'OPAQ a Síria ofereixen un punt de partida per a un debat més ampli sobre els obstacles que ha de superar la verificació a les zones en conflicte de l'Iraq, Líbia i Síria. ●

14. CONTROL D'ARMES CONVENCIONALS I MESURES MILITARS DE FOMENT DE LA CONFIANÇA

El 2014, el control de les armes convencionals va continuar sent una eina infrautilitzada en matèria de seguretat i consolidació de la pau. En general, els estats no accentuen la funció del control d'armes com a part important de la seva política de seguretat nacional. En lloc d'adoptar un sistema equilibrat, els estats prefereixen dependre de manera predominant de les capacitats de les seves forces armades nacionals per promoure la seva seguretat.

El control humanitari de les armes

El principal obstacle que han de superar les actuals convencions per al control humanitari de les armes continua sent l'ús en conflictes de certes armes inhumanes per part d'estats que no han signat les convencions i d'agents no estatals. La participació s'ha incrementat gràcies a la incorporació de països a les convencions existents per al control humanitari de les armes i a la seva aplicació. Amb tot, pel que sembla els nous membres són sobretot països per als quals la participació comporta relativament poques obligacions. Els debats sobre l'ampliació de la cobertura del control humanitari de les armes, a fi de tenir en compte les tecnologies noves i emergents, van prosseguir el 2014, especialment el debat sobre com reduir els riscos associats amb els sistemes d'armes autònomes mortals.

Les mesures de control

El 2014 es va seguir avançant en el desenvolupament i l'aplicació de mesures de control de les 'armes petites' i les 'armes de foc', amb particular atenció al Programa

d'Acció de les Nacions Unides sobre les armes petites i les armes lleugeres i el Protocol sobre Armes de Foc de l'ONU. Les crides a la coordinació i consolidació dels principals instruments internacionals de control d'armes petites, per tal d'evitar una duplicació innecessària, van rebre el desembre del 2014 l'aval de l'entrada en vigor del Tractat sobre el Comerç d'Armes, que també cobreix àmbits abordats pel Programa d'Acció i el Protocol sobre Armes de Foc de l'ONU. No obstant això, si bé hi ha duplicacions i coincidències entre aquests instruments, no s'ha format una barrera insalvable per a un treball regional eficaç en qüestions relacionades amb les armes petites i les armes de foc, en particular a Àfrica i l'Amèrica Llatina. Aquí, com en altres parts del món, una sèrie d'organitzacions regionals i no governamentals han aconseguit utilitzar els dos conjunts d'instruments per abordar qüestions pràctiques com la gestió dels arsenals i la destrucció d'excedents.

La confiança i la seguretat a Europa

Les mesures per fomentar la confiança i la seguretat (MFCS) a Europa es van examinar el 2014 enmig del deteriorament de l'entorn de seguretat. Recentment s'ha registrat un increment significatiu del nombre d'exercicis militars a gran escala organitzats per Rússia i notificats amb poca antelació i, pel que sembla, s'ha produït un nombre creixent d'incidents en què s'han vist implicats avions i vaixells militars russos en maniobres potencialment perilloses. Les decisions preses el 2014 per l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN) poden seguir incrementant el nombre i la diversitat d'exercicis militars en els propers anys. En aquestes circumstàncies, caldria prestar una renovada atenció a la funció de les MFCS a Europa. ●

15. EL CONTROL DEL COMERÇ D'ARMES I DEL MATERIAL DE DOBLE ÚS

El desembre del 2014 va tenir lloc un esdeveniment transcendent en el control del comerç d'armes convencionals: l'entrada en vigor del Tractat sobre el Comerç d'Armes (TCA). Els esforços multilaterals realitzats en l'àmbit dels controls del comerç de material de doble ús no van estar marcats per moments tan importants, però sí que van seguir l'evolució positiva dels darrers anys.

El Tractat sobre el Comerç d'Armes

El 2014 es va posar l'accent tant en l'entrada en vigor del TCA com en el procés de preparació per a la primera conferència dels estats part, que se celebrarà del 24 al 27 d'agost del 2015. El TCA, encara que es va negociar sota els auspicis de la Primera Comissió de l'Assemblea General de les Nacions Unides, que se centra en qüestions de desarmament, es basa principalment en qüestions relacionades amb els controls sobre el comerç d'armes convencionals.

Encara que el TCA representa una fita important, persisteixen els dubtes sobre la repercussió que pugui tenir, en particular a causa de la vaguetat d'algunes de les seves disposicions i del nombre d'importants estats subministradors i receptors d'armes que encara no l'han signat. El 2014 els debats es van centrar principalment en qüestions de procediment, sobretot al voltant de la ubicació i el finançament de la Secretaria del TCA i del nivell d'accés a les negociacions que s'hauria de concedir a no-signataris i a les organitzacions no governamentals que s'oposen al contingut del tractat.

Encara que no es pot garantir que el tractat millori les normes que regeixen el comerç d'armes convencionals, el resultat

positiu d'aquests debats té una importància cabdal per al seu desplegament a llarg termini. Aquests debats també tindran repercussions sobre les negociacions futures en altres àmbits del control d'armes i el desarmament, ja que les normes acordades en relació amb el TCA es poden aplicar a altres escenaris.

Els embargaments multilaterals d'armes

S'han produït moltes novetats en relació amb els embargaments multilaterals d'armes, centrats en les restriccions imposades per l'ONU, la Unió Europea (EU) i altres organismes regionals. Els debats sobre la imposició d'un embargament d'armes de l'ONU sobre el Sudan del Sud van assolir una fase avançada durant el 2014, sense que s'arribés a una decisió

EMBARGAMENTS MULTILATERALS D'ARMES EN VIGOR, 2014

Nacions Unides (14 embargaments)

- Al-Qaeda i individus i entitats associats
- República Centreafricana • República Democràtica del Congo (FNG) • Costa d'Ivori
- Eritrea • Iran • Iraq (FNG) • Corea del Nord
- Líban (FNG) • Libèria (FNG) • Líbia (FNG)
- Somàlia • Sudan (Darfur) • Talibans

Unió Europea (23 embargaments)

Aplicacions d'embargaments de l'ONU (10):

- Al-Qaeda, els talibans i individus i entitats associats
- República Centreafricana
- República Democràtica del Congo (FNG)
- Costa d'Ivori • Eritrea • Iraq (FNG) • Líban (FNG) • Libèria (FNG) • Líbia (FNG)
- Somàlia (FNG)

Adaptacions d'embargaments de l'ONU (3):

- Iran • Corea del Nord • Sudan (Darfur)

Embargos sense equivalent a l'ONU (10):

- Bielorússia • Xina • Egipte • Guinea (aixecat l'abril del 2014) • Myanmar • Rússia • Sudan del Sud • Síria • Ucraïna (aixecat el juliol del 2014) • Zimbabue

Liga Àrab (1 embargament)

- Síria

FNG = fuerzas no governamentals.

definitiva. El febrer del 2014 els estats membres de la UE van acordar la suspensió d'exportacions a Ucraïna de qualsevol equipament que es pogués utilitzar per a la repressió interna. Aquest embargament es va aixecar al juliol. Aquest mateix mes, la UE va imposar un embargament d'armes a Rússia. El 2014 es van denunciar diverses violacions d'embargaments de l'ONU.

Règims de control de les exportacions

Durant el 2014 quatre règims multilaterals de control de les exportacions —el Grup Austràlia, el Règim de Control de la Tecnologia de Míssils, el Grup de Subministradors Nuclears (GSN) i l'Acord de Wassenaar sobre control de les exportacions d'armes convencionals i articles i tecnologies de doble ús— van mirar de reforçar els controls comercials estratègics. Es van celebrar debats per tal d'acordar una normativa comuna que amplii l'abast de les activitats subjectes a controls, de manera que incloguin la intermediació i el trànsit/transbord, entre d'altres aspectes.

Un altre assumpte del 2014 va ser l'ampliació de la cobertura de cada règim a través del compromís amb estats no participants. Els règims també van mantenir els seus esforços per abordar la problemàtica de les tecnologies emergents a través d'esmenes a les llistes comunes de control. La qüestió de les armes químiques va centrar l'atenció el 2014 arran de les proves evidents que demostren l'ús d'aquestes armes a Síria, i les armes nuclears van mantenir la seva posició destacada en l'agenda de no-prolifерació d'armes de destrucció massiva. També van prosseguir els debats sobre la participació de l'Índia en aquests règims, en particular el GSN.

Novetats en el control de la UE

El 2014 va prosseguir la revisió de la Posició Comuna de la UE que defineix les regles que regeixen el control de les exportacions de tecnologia i equipament militar (Posició Comuna de la UE). Els documents finals es preveuen per al 2015. És improbable que el procés imposi grans canvis en aquest instrument, però es preveuen diversos ajustaments en certs criteris d'exportació (en part per tenir en compte l'adopció del TCA) juntament amb millores en els sistemes corresponents d'intercanvi d'informació. Els estats membres de la UE van seguir endavant amb la implantació de la Directiva sobre la transferència intracomunitària de la UE (Directiva TIC), encara que el seu impacte sembla irregular i és difícil de mesurar. L'evolució en la Posició Comuna de la UE i la Directiva TIC indica una certa reducció de l'interès dels estats membres de la UE en el procés d'harmonització dels seus controls nacionals sobre les exportacions d'armes, un fet que es manté des de principi de la dècada de 1990. Els controls a l'exportació, el trànsit i la intermediació de productes d'ús dual en l'àmbit de la UE actualment estan subjectes a un procés de revisió, i els canvis es preveuen per a finals del 2015. El procés de revisió representa una gran oportunitat per tal que la UE demostrï la seva capacitat per seguir sent un actor protagonista en la creació i la implantació de mecanismes eficaços per al control de les exportacions. Això és molt important en relació amb els controls sobre les transferències de tecnologies de vigilància, que s'han convertit en un component clau del procés de revisió. Aquest debat pot comportar una revisió fonamental del concepte d'ús dual, més enllà de la dicotomia entre aplicacions militars i civils. ●

ANNEXOS

Acords en vigor, 1 de gener del 2015

- 1925 Protocol per a la Prohibició de l'Ús en la Guerra de Gasos Asfixiants, Tòxics o d'Altres, i dels Mètodes Bacteriològics amb Finalitats Bèl·liques (Protocol de Ginebra del 1925)
- 1948 Convenció sobre la Prevenció i la Sanció del Delicte de Genocidi (Convenció sobre el Genocidi)
- 1949 Convenció de Ginebra (IV) sobre la Protecció dels Civils en Temps de Guerra; i Protocols I i II del 1977 Relatius a la Protecció de les Víctimes de Conflictes Armats Internacionals i No Internacionals
- 1959 Tractat Antàrtic
- 1963 Tractat de Prohibició d'Assaigs Nuclears a l'Atmosfera, l'Espai Exterior i el Fons Marí (Tractat de Prohibició Parcial d'Assaigs Nuclears, TPPAN)
- 1967 Tractat sobre els Principis que han de Regir les Activitats dels Estats en l'Exploració i la Utilització de l'Espai Ultraterrestre, Inclosa la Lluna i Altres Cossos Celestes (Tractat de l'Espai Ultraterrestre)
- 1967 Tractat de Proscripció de les Armes Nuclears a l'Amèrica Llatina i el Carib (Tractat de Tlatelolco)
- 1968 Tractat de No-Proliferació d'Armes Nuclears (Tractat de No-Proliferació, TNP)
- 1971 Tractat per a la Prohibició de l'Emplaçament d'Armes Nuclears i Altres Armes de Destrucció Massiva als Fons Marins i Oceànics i al seu Subsòl (Tractat sobre els Fons Marins)
- 1972 Convenció sobre la Prohibició del Desenvolupament, la Producció i l'Emmagatzematge d'Armes Bacteriològiques (Biològiques) i Tòxiques i sobre la seva Destrucció (Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques, CABT)
- 1974 Tractat sobre la Limitació d'Assaigs Nuclears Subterranis (Tractat sobre la Limitació dels Assaigs Nuclears, TLAN)
- 1976 Tractat sobre les Explosions Nuclears Subterrànies amb Finalitats Pacífiques (Tractat sobre Explosions Nuclears Pacífiques, TENP)
- 1977 Convenció sobre la Prohibició d'Utilitzar Tècniques de Modificació Ambiental amb Finalitats Militars o Hostils (Convenció ENMOD)
- 1980 Convenció sobre la Protecció Física dels Materials Nuclears
- 1981 Convenció sobre Prohibicions o Restriccions de l'Ús de Certes Armes Convencionals que puguin considerar-se Excessivament Nocives o d'Efectes Indiscriminats (Convenció CAC, o Convenció sobre «Armes Inhumanes»)
- 1985 Tractat de la Zona Lliure Nuclear del Pacífic Sud (Tractat de Rarotonga)
- 1987 Tractat sobre l'Eliminació de Míssils de Curt i Mitjà Abast (Tractat INF)
- 1990 Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa (Tractat FCE)
- 1992 Tractat dels Cels Oberts
- 1993 Convenció sobre la Prohibició del Desenvolupament, la Producció, l'Emmagatzematge i l'Ús d'Armes Químiques i sobre la seva Destrucció (Convenció sobre Armes Químiques, CAQ)
- 1995 Tractat de la Zona Lliure d'Armes Nuclears del Sud-Est Asiàtic (Tractat de Bangkok)
- 1996 Tractat sobre una Zona Lliure d'Armes Nuclears a l'Àfrica (Tractat de Pelindaba)
- 1996 Acord sobre el Control Subregional d'Armament (Acord de Florència)
- 1997 Convenció Interamericana contra la Fabricació i el Tràfic Il·lícits d'Armes de Foc, Municions, Explosius i Altres Materials Relacionats
- 1997 Convenció sobre la Prohibició d'Ús, Emmagatzematge, Fabricació i Transferència de Mines Terrestres Antipersona i sobre la seva Destrucció (Convenció MAP)
- 1999 Convenció Interamericana sobre Transparència en les Adquisicions d'Armes Convencionals
- 2001 Protocol sobre el Control de les Armes de Foc, les Municions i Altres Materials

Relacionats a la Regió de la Comunitat de l'Àfrica Meridional per al Desenvolupament (SADC)

- 2004 Protocol de Nairobi per a la Prevenció, el Control i la Reducció de les Armes Lleugeres a la Regió dels Grans Llacs i la Banya d'Àfrica
- 2006 Convenció de la CEDEAO sobre Armes Petites i Armes Lleugeres, Municions i Altres Materials Relacionats
- 2006 Tractat per a l'Establiment d'una Zona Lliure d'Armes Nuclears a l'Àsia Central (Tractat de Semipalatinsk)
- 2008 Convenció sobre les Bombes de Dispersió
- 2010 Tractat sobre les Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Ofensives Estratègiques (Nou START)
- 2011 Document de Viena del 2011 sobre Mesures per Fomentar la Confiança i la Seguretat
- 2013 Tractat sobre Comerç d'Armes (TCA)

Acords que no estaven en vigor, 1 de gener del 2015

- 1996 Tractat per a la Prohibició Completa dels Assaigs Nuclears (TPCAN)
- 1999 Acord sobre l'Adaptació del Tractat FCE
- 2010 Convenció de l'Àfrica Central per al Control de les Armes Petites i les Armes Lleugeres, les Municions i Totes les Parts i els Components que es Poden Utilitzar per a la seva Fabricació, Reparació i Muntatge (Convenció de Kinshasa)

Organismes de cooperació en matèria de seguretat

Entre els canvis destacats del 2014 figuren el retorn del G8 al G7 arran de la suspensió de Rússia; la incorporació de Bangla Desh i Qatar a la Conferència sobre la Interacció i les Mesures de Foment de la Confiança a l'Àsia; i la incorporació de Brunei i les Bahames a l'Organisme Internacional d'Energia Atòmica. ●

CRONOLOGIA 2014, EPISODIS

PRINCIPALS

- 20 gen. Comença la implantació del pla conjunt d'actuació provisional acordat entre E3/EU+3 i l'Iran
- 13-14 feb. Mèxic acull la segona Conferència Internacional sobre l'Impacte Humanitari de les Armes Nuclears
- 6 mar. La UE i el Consell de Seguretat de l'ONU convoquen reunions urgents per tractar la crisi a Ucraïna
- 18 abr. L'OIEA afirma que l'Iran ha diluït la meitat de la seva reserva d'urani altament enriquit
- 12 mai. La general noruega Kristin Lund es converteix en la primera dona que comanda una força de pacificació de l'ONU
- 23 jun. La Missió Conjunta de l'OPAQ i l'ONU anuncia que s'ha completat l'eliminació del material d'armes químiques de Síria
- 17 jul. S'estavella a l'est d'Ucraïna el vol MH17 de Malaysian Airlines
- 7 ago. L'OMS declara oficialment el brot d'Ebola emergència sanitària d'interès internacional
- 30 set. Se signen l'Acord de Seguretat Bilateral entre els Estats Units i l'Afganistan i l'Acord sobre l'Estatut de les Forces entre l'OTAN i l'Afganistan
- 31 oct. El secretari general de l'ONU designa un grup independent d'alt nivell sobre operacions de pau presidit per José Ramos-Horta
- 24 nov. L'ONU calcula que la xifra de terroristes estrangers en els conflictes de Síria i l'Iraq supera els 15.000 combatents de 81 països
- 24 des. Entra en vigor el Tractat sobre el Comerç d'Armes (TCA)

INSTRUCCIONS PER FER COMANDES DEL SIPRI YEARBOOK 2015

SIPRI Yearbook 2015: Armaments, Disarmament and International Security

Publicat en paper i en versió electrònica per Oxford University Press

ISBN 978-0-19-873781-0, tapa dura

ISBN 978-0-19-181400-6, versió electrònica

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

Per a més detalls, visiteu www.sipriyearbook.org

TRADUCCIONS

El *SIPRI Yearbook 2015* és traduït al:

- xinès per l'Associació Xinesa de Control d'Armes i Desarmament (CACDA), Pequín
www.cacda.org.cn
- rus per l'Institut d'Economia Mundial i Relacions Internacionals (IMEMO), Moscou
www.imemo.ru
- ucraïnès pel Centre Razumkov (Centre Ucraïnès d'Estudis Econòmics i Polítics, UCEPS),
Kíev
www.razumkov.org.ua

Aquestes traduccions estan finançades pel Departament Federal de Defensa, Protecció Civil i Esports de Suïssa. Per a més detalls, poseu-vos en contacte amb les entitats encarregades de la seva edició.

BASES DE DADES DEL SIPRI

SIPRI Military Expenditure Database

Aporta sèries temporals coherents sobre la despesa militar de 172 països des del 1988, la qual cosa permet comparar la despesa militar dels països: en la moneda local, a preus corrents; en dòlars EUA, a preus constants i els tipus de canvi; i com a proporció del PIB.

SIPRI Arms Transfers Database

Mostra totes les transferències internacionals en set categories de grans armes convencionals des del 1950, la font d'informació d'accés públic sobre transferències internacionals d'armes més exhaustiva.

SIPRI Arms Embargoes Database

Proporciona informació sobre tots els embargaments d'armes que ha aplicat una organització internacional, per exemple la UE o l'ONU, o un grup de nacions. S'hi inclouen tots els embargaments que estan en vigor o que ho han estat des del 1998.

SIPRI National Reports Database

Proporciona enllaços a tots els informes nacionals d'accés públic sobre exportacions d'armes i s'actualitza contínuament per tal que inclogui enllaços a tots els informes nacionals de nova publicació sobre exportacions d'armes.

SIPRI Multilateral Peace Operations Database

Ofereix informació sobre totes les operacions de pau de l'ONU i fora de l'ONU que s'han dut a terme des del 2000, com ara la ubicació, les dates de desplegament i operació, el mandat, els països participants, el nombre de personal, els costos i les baixes.

Accés a les bases de dades del SIPRI: www.sipri.org/databases

FUNDIPAU (FUNDACIÓ PER LA PAU)

FundiPau (Fundació per la Pau) és una ONG nascuda el 1983 i que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa tots aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència coma forma de relació entre persones i pobles.

El nostre compromís amb la pau ens porta a desenvolupar activitats d'educació, de sensibilització i de mobilització social per la pau i el desarmament així com la implicació en la resolució noviolenta de conflictes, tant dels propers, com dels més llunyans.

Des de FundiPau estem convençuts que la traducció al català d'aquesta versió resumida del *SIPRI Yearbook 2015*, un material de referència en l'àmbit de la seguretat i el desarmament, ens proporcionarà un instrument cabdal per a la divulgació i sensibilització a favor de la cultura de pau a casa nostra.

Publicacions recents de FundiPau sobre desarmament

Armas "Marca España": más vale prevenir que matar. Análisis de las exportaciones españolas de material de defensa, de otro material y de productos y tecnologías de doble uso en 2014
FundiPau et al.

Madrid / Barcelona, 2015

Eidició en català a cura de FundiPau

**STOCKHOLM INTERNATIONAL
PEACE RESEARCH INSTITUTE**

Signalistgatan 9
SE-169 70 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Fax: +46 8 655 97 33
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

FundiPau

Av. Meridiana, 30-32, esc. A, entl. 2a
08018 Barcelona - Teléfon 93 302 51 29
info@fundipau.org

STOCKHOLM INTERNATIONAL
PEACE RESEARCH INSTITUTE

SIPRI YEARBOOK 2015

Armaments, Disarmament and International Security

L'anuari del SIPRI és apreciat arreu del món per polítics, periodistes, docents, estudiants i ciutadans com una font d'informació i anàlisi autoritzada i independent sobre temes d'armament, desarmament i seguretat internacional. Ajuda a entendre l'evolució en matèria de seguretat internacional, armes i tecnologia, despesa militar, comerç d'armes i producció d'armament, així com els conflictes armats i les iniciatives per controlar les armes convencionals, nuclears, químiques i biològiques.

La primera edició de l'anuari del SIPRI es va publicar el 1969, amb l'objectiu d'oferir "un informe documentat i equilibrat d'un tema controvertit: la carrera armamentística i els intents per posar-hi fi".

Aquest quadern resumeix la 46a edició de l'anuari del SIPRI, que inclou l'evolució durant l'any 2014 en les àrees següents:

- *Els conflictes armats*, amb atenció a Síria, l'Iraq i Ucraïna, així com estudis sobre la relació de la igualtat de gènere amb la pau i els conflictes armats, i la diversitat de pau i guerra a l'Àfrica
- *La seguretat*, amb informació sobre la seguretat de l'est asiàtic i d'Europa, així com les tendències mundials i regionals en les operacions de pau, i els obstacles al desenvolupament en els estats fràgils
- *La despesa militar*, la producció d'armes i les transferències internacionals d'armes
- *Les forces nuclears al món*, amb informació sobre cadascun dels nou estats amb armament nuclear
- *El control d'armes nuclears*, amb una presentació de l'evolució del programa nuclear de l'Iran, el control multilateral d'armes i el desarmament
- *La reducció de les amenaces contra la seguretat que representen els materials químics i biològics*, així com les conseqüències del brot d'Ebola i la dificultat d'abordar les qüestions relacionades amb les armes químiques i biològiques en zones en conflicte
- *El control d'armes convencionals i les mesures militars per fomentar la confiança*, amb estudis sobre el control de les armes amb fins humanitaris, les mesures per controlar les armes petites i les mesures per fomentar la confiança i la seguretat a Europa
- *El doble ús i els controls del comerç d'armes*, amb informació sobre les novetats en el Tractat sobre el Comerç d'Armes, els embargaments multilaterals d'armes i els règims de control de les exportacions

També ofereix un resum sobre els patrons de la violència armada dels darrers deu anys i un resum de l'índex de pau global, així com amplis annexos sobre els acords de control d'armes i desarmament, els organismes internacionals de cooperació en matèria de seguretat i els fets que s'han esdevingut durant l'any 2014.